

Nr. 15.
An. IV
1880.

Gheri'a
27 Apr.
9 Mai

AMICULU FAMILIEI

Apare una-dată în septemana — Dominec'a. Prețulu de prenumerațiune pre unu anu e 5 fl., pe unu semestru 2 fl. 50 cr., pentru Romani'a și Tierile latine pre unu anu 13 franci — lei noi, pre unu semestru 7 franci — lei noi.

Din'a floriloru și Vioric'a.

Legenda.

Sórele pe ceriu suride, că erou triumfatoriu,
Căci invinse recea érna cu-alu seu focu incalditoriu.
Si din jâlnic'a robia liberat'a dinsulu éra
Pe iubit'a s'a mirésa, pe frumos'a primavéra.

De cerésca lui zimbire deluri vai se'nvesescu,
Si din somnulu lungu de mórte la viétia se trediescu;
Ér' elu tainicu le graesce: „Ve gatiti serbatorescu,
Căci din stele din'a Flor'a astadi-mani la voi sosesc!”

Abia dice, si sub ochi-i tóte prindu a misică,
Apele mari a se scúrge, campurile a se svéntá;
Frundie, crengi uscate, negre se ascundu, prindu a se perde,
Lunci se îmbraca 'n érba, codrii goli in frundia verde;

Campulu cu flori se 'ncununa, florile si-gatescu cu doru
Cea mai mândr-a loru colóre, celu mai scumpu mirosu alu loru.
Si pe candu intregu pamentulu e 'mbracatu in serbatóre,
Déluri, lunci verdi, inflorite, candu suridu voiosu la sóre:

Gratios'a dina, Flor'a, cá altu sóre lucitoru,
Din ceriu, ét'o, se cobóra pe arip'a unui noru.
De mii fluturi, rîndunele, cocostirci in sboru urmata,
Si pe frunte cu-o zununa de oeresci flori coronata.

In vestmentu albu, magicu, splendidu, diafanu, tiesutu din radie,
Cu peru lungu, frumosu de auru, ce 'n lumina schinteaza,
Cu trupu gingasiu de copila, cu chipu dulce angerescu,
Sborandu iute pe sub sóre: pare-unu visu dumnedicescu!

Ea totu trece suridienda preste munti vai si campii,
Farmecandu cu-a s'a privire tóte animile víi;
Cine-o vede se nimesce; tristulu uita de dorere,
Celu betranu intineresce, slabulu prinde la putere...

Dealuri, vâf, livedi in cale i se 'nchina gratiosu,
Florile suridu, si-o 'mbia cu placutulu loru mirosu,
Paserile vinu cu innuri si-armonii s'o'nveselésca,
Luncile sioptindú o 'nvita p'alu loru sinu se odichnésca.

Ea le-asculta cu placere, le privesce ardiendu de doru,
Si 'ntr'o lunca, ét'o, éta, cá-si opresce lungulu sboru,
Si la umbr'a unui arboru se asiédia in recóre
P'unu covoru de érba verde si de flori mirositóre.

„Bine-ai venitú dînisióra! — florile-i dîcu cu blándu graiu —
Dintre stele ce doru gingasiu teaduse p'acestu plain? ..“
— Am venitú (respunde Flor'a cu viersu plinu de veselía)
Salutare s'aducu lumci si pamentului ce 'nvia;

Se vedu ape curgátóre, munti si codri inverditi,
S'audu paseri cantátóre, s'admiru campii infloriti;
Am venitú se gustu dulcéti'a floriloru de farmecu pline
Si pe cea mai gratiosa flóre 'n ceriu s'o ducu cu mine...“

Florile andu, si 'n sufletu se aprindu de-unu tainicu doru ...
(Cine n'ar' dorí se véda raiulu dulce zimbitoriu?)
Fie-care vré s'apara decátu alte florióre
La faptura mai placuta, la surisu mai rapitóre.

„Dú-me — dice garofiti'a — se 'nfiorescu in ceriulu santu,
Cá-ci cá mine alta flóre nu gasesci p'acestu pamentu.“
— „Cá si tine? — striga ros'a. — Ti-ai pierdutu vederea óre?
Nu te vedi cá langa mihe esti cá lun'a langa sóre?“

Ast'felu florile de-arîndulu ... Numai mic'a vioréa
Stá tacuta cá-m de-o parte si in érba s'ascundea
Dar' mirosu-i scumpu vorbesce si aréta-a ei valóre.
— „Tu te-ascundi? uici cauti la mine?“ Dîn'a-i dice zimbítóre.

„Erta-me, (respunde flórea plecându ochii la pamentu)
Căci eu n'am, că celelalte, vii colori se te incantu.“
— „Dar' mirosu-ti me incanta! si modestia curata
Pretiu mai mare 'n ochi-mi are, decâtu frumsétia ingamfata;

Vino deci la raiu cu mine între florile ceresci,
Vin' căci numai tu esti démna fruntea mea s'o 'mpodobesci!
Si de astadi in totu anulu dupa érn'a cea amara
Tu vei vesti omenimei multu dorit'a primavéra . . .“

Dice, si-o anina 'n peru-i auritu ornatu cu flori,
Apoi lasa verdea lunca si se pierde între nori . . .
Si de-atunce in totu anulu vioric'a-i prim'a flóre,
Alu ei zimbetu ne vestesce primavér'a 'ncantatóre!

Petru Dulfu.

Resbunarea imperatesei.

Naratiune ruséca.

I.

In parculu pomposu din Sarkokoje-Selo, renumitulu castelu de véra alu domnitoriloru estensului imperiu rusescu, se afla unu monumentu solitariu, ascunsu afundu între arbori gigantici si betrani. Numai siese cuvente forméza inscriptiunea lui, si neci acele nu spunu cene a fostu acél'a, acarui remasitia pamentesci le inchidu aceste lespedi de marmore in acestu locu atâtu de tacutu si liniscitn alu parcului.

„Celui mai fidelu amicu imperatés'a sa.“

sunu aceste cuvente, si acél'a la care se referiau, erá Lanskoy, frumosulu, cavaleresculu Lanskoy, uniculu care a iubit pre superb'a, energie'a, frumos'a si seducatori'a Catarin'a a II. de Rusi'a numai cá pre o muiere, care numai pentru dins'a s'a alipitu cu cea mai ferbinte si mai sincera afectiune. — Dupace dinsulu in flórea etatiei a parasitu viétia pentru ea, amorulu ei i-a redicátu acestu monumentu. Adese petrecea dins'a aci versandu lacrimi de dorere; multe éra de tristétia si melancolia a dedicatu dins'a umbrei si suveniru scumpulu defunctu. — Decâte-ori ingenunchiá pre piedestaltulu acestui monumentu spre a redicá o rogatiune ferbenta pentru repausulu iubitului seu, dins'a nu mai erá acea imperatésa superba si impunatória, carea numai prin propri'a energia s'a aventatu pre tronulu de domnire alu unui imperiu gloriosu si nemesuraveru, ci o muiere debila si nefericita, incovaiata de cea mai profunda dorere sufletésca pentru repausatulu, pre care 'lu iubé cu atât'a fervóre.

In crepuscululu unei seri frumóse de Augustu stá la mormentulu lui Lanskoy unu barbatu june, de statura inalta si svelta, cu peru negru buclatu si ochi intunecati, fulgeratori, acarui frumsétia barbatésca perfecta se protentiá multu prin uniform'a stralucitoria a unui oficieru din gard'a imperiale.

Confundatu in meditatiune adenca priviá junele ofieru monumentulu, apoi rapitu de unu impulsu nerestibilu, erupse in aceste cuvente:

„Sermane Lanskoy, scumpulu si neuitatulu meu amicu, asia de tempuriu a trebuitu se descindi la mormentulu! Si totusi, câtu de fericitu esti Tu! Iubitulu si deplansu de dins'a, de cea mai frumósa muiere si de cea mai adorata suverana! Cátu de dulce a trebuitu se-ti fia mórtea, ce o-ai suferitu pentru dins'a.“

De-odata se intrerupse in cursulu vorbirei s'ale, din apoia s'a audise unu sgomotu linu, cá de vestmentu.

Repede se întórse indereptu si inaintea lui stetea in deplin'a splendóre a frumsetiei s'ale radióse si raptórie — imperatés'a! Unu vestmentu de catifea verde-intunecatu invelia tali'a ei inalta si gratiósá; faci'a ei plina cu perulu brunu abundantu si cu ochii mari si plini de bunavointia erá suflata de o rosiétia usiora, ca rea oferiá trasuriloru ei atâtu de regulate si superbe o espresiune nedescriptibila de tandrétia si devotiune.

Junele oficieru stetea cá inmarmuritu ér' imperatés'a-lu avorbi cu blandétia:

„D.-t'a ai cunoscutu pre Lanskoy?“

„Nunumai l'am cunoscutu, Maiestate, fú respunsulu respectuosu, ci elu a fostu amicul meu, noi am impartitu bucuriele si dorerile vietiei cá fratii, pana-ce ambii amu intratu in armata si elu s'a dusu la Moscovi'a, ér' eu la Kiew. Sermanulu Lanskoy, noi nu ne-am mai reveditulu!“

In ochiulu imperatesei se ivi una lacrima de dorere, dar' dins'a suspiná cu iatiéla suveniru ei amara si continuá:

„D.-t'a esti ofieru in gard'a mea?“

„Alesandru Momanoff, capitanu in alu doilea regimentu de garda imperiale.“

„Alesandru, cá si iubitulu meu Lanskoy,“ 'si siopti încetu imperatés'a, apoi dise cu voce inalta:

„Alesandru Momanoff, intende-mi braçulu si me insociesce pana la castelu!“

Mutu de surprindere si de spaima pentru acésta dinstinctiune junele oficieru sioval unu momentu.

„Rapede Colonelu Momanoff, eu 'ti demandu,“ dise imperatés'a cu ochi fulgeratori.

„Maiestate,“ balbaiá celu avantatu cu atât'a rapediune.“

„Vino, 'lu intrerupse imperatés'a, „numai unui colonelu i-se compete a conduce de braçu pre suveran'a s'a.“

In tacere i intense dinsulu braçulu si pornira prin caile de frundie umbróse a parcului catra castelu.

Tali'a imperatesei se inaltia de nou si trasurile ei aretáu acum mai multu pre domnitori'a decâtu pre muierea dela mormentulu lui Lanskoy. Candu s'a suitu cu insogitoriulu seu pre treptele late de marmore, sentinelele salutara si pline de uimire priviáu dupa acelu barbatu june, care portá numai uniform'a unui capitanu de garda si conduceá de braçu pre suveran'a s'a.

In salonulu splendidu iluminatu curtea aseptá rentorcerea domnitórei, unu cercu stralucitoiu de cavaleri in uniforme, ce schintéiáu in auru, figuri raptórie

de dame, la cari lucirea ochiloru emulá cu diamantele cu cari eráu preperate toilettele loru pretiose si abundante.

Intre cavaleri se destingea cu deosebire o figura puternica si robusta intr'o uniforma grea si bogata de maresialu campestru rusescu. Pieptulu i erá incarcatu cu orduri si decoratiuni, maneriulu sabiei de auru si epauletele eráu decorate in abundantia cu pietrii pretiose si de o pantlica micutia de metasa albastra aterná la grumadiulu seu in miniatura imaginea imperatesei incungiurata cu diamante stralucitorie.

Erá Potemkin atotpotentele ministru si favoritu alu Catarinei, care din simplu stegariu s'a aventatu pana la maresialu de campá, desí nu prin merite, ci mai multu prin intriga, astutia rafinata si mai cu séma prin favorulu imperatesei. Cu tóte ca afectiunea Catarinei catra dinsulu s'a fostu stinsu de multu, totusi elu se tienea cu firmitate, dinsulu i erá indispensabilu si ea se temea de elu.

Usile gigantice se deschisera, curtea se postá in siruri, Catarin'a aparú cu Momanoff.

Pre tóte façiale se poté observá espressiunea celei mai profunde uimiri; numai predominatiunea celei mai stricte etichete a impiedecatu erumperea aceleia.

Salutandu in tóte partile cu cea mai intima afaibilitate, Catarin'a percurse sirurile celoru presenti.

Apoi dise aretandu spre insoçitoriulu seu:

„Colonelulu Momanoff apartiene curtiei mele.“

Apoi, intorcandu-se catra Potemkin, continuá:

„Principe Potemkin, am aflatu desdaunare pentru adjutantulu d.-t'ale repausatu, contele Barosch, dorinti'a mea este, cá colonelulu Momanoff in venitoriu se ffa langa d.-t'a, cá adjutantu.“

Potemkin 'si muscá budiele, elu sentiá impunse-tur'a imperatesei, care i indesuia pre noulu favoritu in continu'a lui apropiare.

„Adieu domniloru si dómneloru“ dise éra-si impe-ratés'a „adieu colonelu Momanoff, familiariséza-te cu pusetiunea D-T'ale cea noua si mane demanétia 'mi fá raportu cá cum ti place.“ — Cu unu complimentu usi-oru din capu si cu o miscare de mana concediá Cata-rin'a adunarea si, urmata de damele de curte ce erau in servitiu, disparú prin portierele laterali.

Momanoff care inca nu putea cuprinde tóte cele intemplete, erá veselu cá Potemkin lu dimíse indata cu unu complimentu rece si astufeliu potú parasi salonulu.

Principele'lu urmari cu o privire intunecata, ca-racteristica si murmurá:

„Prevediu intentiunile t'ale Catarina, la Lanskoj nu le-am potutu impiedecá dar' la acésta jocareia noua o voi face. Potemkin nu concede a fi bravatu.“ (Va urmá.)

Paseric'a 'n diorii dilei . . .

Paseric'a 'n diorii dilei

Se aventá 'n sború usioru,

Cantandu dulce floricelei

Si copilei de amoru.

Florice'a 'n diorii dilei
Respandesc la mirosu
Multiamindu-i paserelei
De-alu ei cantu melodiosu.

Ér copil'a 'n diorii dilei
Le saluta pe amendóne,
Cantandu un'a paserelei
Si dandu florei din ochi róua.

Blasiu ^{18/20} Apr. 1880.

Corneliu Pecurariu.

PETULANTULU.

Comedia in 3 acte

de

Augustu Kotzebue.

(Continuare.)

Babetta:

Au dóra verisiór'a nu e destulu de frumósa?

Selicour:

Frumósa? Da, inse nu intr'atát'a dupa cum cugeti d-t'a.

Babetta:

Ochii ei cei negri si infocati.

Selicour:

Cari cochetéza cu tóta lumea,

Babetta:

Surisulu ei celu placutu.

Selicour:

Amagire pentru totu omulu.

Babetta:

Perulu ei celu lungu si finu.

Selicour:

E falsu.

Babetta:

Façi'a ei cea delicata.

Selicour:

E vapsita.

Babetta:

Umorulu celu bunu.

Selicour:

Fora cea mai puçina delicatetia.

Babetta:

Capriçurile cele interesante.

Selicour:

Nu platescu o zala ruginita.

Doris:

(care abié se póte retiené) Ascépta misielule!

Selicour:

Pe scurtu: frumósa Babetta, te insieli decumv'a credi cá eu asiu fi in stare a iubi o persóna fora spi-ritu, — aici la piciórele d-tale me juru . . .

Doris:

(Ese din usia si-lu lovescè preste umeri)... Cumcá esti unu nebunu si prostu. (Se duce.)

Selicour:

(Stá aimitu in genunchi.)

Babetta:

Vai de mine, Domnule Joe, te-a prinsu Juno cu brânz'a în mâna.

Fridericu:

(Ese de dupa divanu, si se arunca în genunchi de ce'alalta parte la picioarele Babettei.) Aici la picioarele D-tale juru si eu

Babetta:

(cu tonu linu) Spulberatul acest'a inca a fostu aici? (cu tonu înaltu) Bine, bine, jurati dar' unulu altui'a credintia eterna. (Fuge în odai'a lui Doris, lasându pe ambii lângă olalta în genunchi.)

SCEN'A VII.

Selicour, Fridericu (ambii în genunchi.)

Selicour:

Domnule Fridericu!

Fridericu:

Domnule Selicour!

Selicour:

Cum ti se pare de lucrulu acest'a?

Fridericu:

Cum se cade te-au lovit.

Selicour:

Si unde ai fostu D.-t'a sub tempulu acest'a?

Fridericu:

Aici dupa divanu.

Selicour:

Si ai vediutu pe Doris?

Fridericu:

Firesee,

Selicour:

Si pentru ce nu m'ai facutu atentu?

Fridericu:

N'am vofitu a fi asia de negalantu cá se ve conturbu.

Selicour:

(Se redica din genunchi.) Duca-te draculu.

Fridericu:

(Face totu asemenea.) Numai daca va potea.

Selicour:

Acum'a sciu ca vre-o câteva'a dile totu despre acést'a voru vorbí la casa.

Fridericu:

Si ce-ti pasa d.-t'ale de ace'a. D.-t'a vei rapi pe Babetta, vei trafi cu dens'a în fericire, si-ti vei bate jocu de cei remasi.

Selicour:

Da, decumv'a m'ar' iubí.

Fridericu:

Si acum'a te totu indoiesci?

Selicour:

N'ai observatu cum s'au portatu de rece fația cu mine.

Fridericu:

Pentru de a-si ascunde s'ial'a. N'ai observatu cátu i-a caditu de bine candu ai defaimatu frumséti'a d.-siórei Doris.

Selicour:

Asemenea lucruri fie-care femeia le asculta cu placere.

Fridericu:

Cautaturile cele fricóse ale Babettei, glumele cele afectate, pe scurtu domnule procurédia-ti numai o trasura pe mediulu noptiei, de celelalte me voiu ingrigi eu.

Selicour:

Bine eu voiu întreprinde tóte, de si dupa cum mi se pare se apropia o tempestate înfiórátore.

Fridericu:

Cu atátu va fi lucrulu mai romanticu. Cugeta numai ce nori grei se redica aici la casa asupr'a capului d.-t'ale.

Selicour:

Aveti dreptu. — Me ducu la posta spre a cuprinde o trasura pentru mine si din'a mea (se duce.)

Fridericu:

(singuru) Ascépta numai ca-ti voiu pachetá eu în trasura o dîna, care sciu ca-ti va dá de lucru. Inse pe cine? Pe verisiór'a Doris? Pe matusi'a? ori mai bine pe dómn'a Krick económ'a casei? Totu atát'a pe cine va aduce noroculu.

(Va urmá.)

SECRETELE A LORU TREI NOPTI

SÉU TREI MORTI VÍI.

(Romanu anglesu d. H. Frankstein.)

(Continuare.)

Capítulu XV.

Constatarea faimei.

Faim'a despre mórtea lordului Darkwood fú pentru capitanu o radia luminósa spre a-lu scóte din întunecula, în care jacúse pâna acum. De multu asceptá densulu mórtea lordului cá se ajunga de mosceanu a averei celei mari a familiei Darkwood. Éta în lips'a s'a estrema, în momentulu candu se affá la marginea abisului, se redicá din pusetiunea-i neinsemnata la pusetiunea de celu mai avutu boieriu din Angli'a. Elu abia 'si credea sie-si.

Pietro întielegea bine noroculu ce-lu asceptá si pre elu ajungându domnulu seu la o avere atátu de enorma. Elu 'si aruncá pachetulu din mâna.

„Aréta-mi telegram'a“ díse capitanulu catra Sutton. Acest'a i-o aretà, ér' cuprinsulu et erá urmatoriulu :

„Nai'a „Silfide“ în nótea a trei'a a caletoriei nóstre fú aruncata de viforu la tiermurele sudicu a Sardiniei. Toti se inecara, afara de capitanulu ei. Lord Darkwood inca mori împreuna cu ceialalti caletori.“

Acésta telegrama erá subscrisa de capitanulu naiei Richard Forster.

„Nu póte se fia ratacire? — întreabà capitanulu. „Eu voiú asceptá re'ntórcerea capitanului la Londr'a.“

„Eu nu am sperare“ disè Sutton, „cá se mai vediu pre Darkwood, càci de-ar' fi scapatu, atunci elu 'mi facea cunoscutu.“

„Me voiú imbracá în doliu càci nu mai am sperare se mai vediu pre Darkwood“ disè capitanulu.

Dupa puçina convorbire avocatulu se departá dîcîndu intru sine:

„Triste dile urméza preste Dunholm, devenindu de aci inainte proprietatea unui omu reutatosu precum e capitanulu Tollish. A disparutu unu sufletu nobilu pentru cá se dé locu unui omu de rîndu . . .“

Pietro aruncá usi'a dupa advocatu si apoi impreuna cu domnulu seu 'si detera cursu liberu bucuriei, care o sîntiáu pentru schimbarea fortunei. Elu sciá cá domnulu seu nu-lu va dimitè, de ora-ce cunoscea multe din secretele lui.

„Nu se cuvine Pietro, se esu asié între ómeni, — mergi dara la celu de ántáiu modistu cá se viniá se-mi facea tóte vestmintele necesarie si corespundietórie pusetiunei mele de acum. Sperezu cá voiú poté in fine dupa atáti'a ani a avé una manta buna.“

Pietro numai decátu ascultá si se dusè. La noulu lordu se presentara totu felulu de maiestri. Si procurá o multime de obiecte de luxu; cu unu cuventu tóte le organisá amesurátu pusetiunei s'ale de lordu. Semnele de doliu furá espuse si pre cas'a s'a.

In urma gatindu-i-se vestmintele de doliu estè de acasa cu faci'a trista si cu capulu plecatu.

Dupa o septemana sosi si capitanulu naiei in Londr'a. Noulu lordu merse cu Sutton la capitanulu naiei. Acest'a pre scurtu dar' sinceru li spusè si intarf celea de susu. Li enará cum a scapatu densulu prin ajutorulu unei scandure; apoi scapându cercá dora va aflá si pe lordu undeva, dar' in desiertu.

Deci noulu lordu esîndu merse acasa, dar' erá plinu de téma cá nu cumva verulu seu prin ceva midilocu se fi scapatu; deci disè lui Pietro: „déca ar' reinviá nu asiú poté se suportu privirile lui!“

„Lordulu e mortu 'lu incuragiá Pietro, numai fi in dubietate. Dar' . . . acum remané-vomu aci?“

„Nici de câtu“ respunse domnulu seu. „Máne voiú plecá la castelulu meu la Dunholm.“

„Dar' salariulu meu“ disè Pietro va fi credu de 10 ori mai mare?“

„Se intielege de sine, càci tu mi-ai servitu cu credintia. Afara de ace'a voiú mai avé lipsa de serviciále t'ale, — càci lucrurile mele cele negre inca nu mi le-am indeplinitu tóte.“

„Nu demultu am vorbitu noi, signore,“ disè Pietro, despre fiic'a Clarei Marcham, merge-vei se-o vedi, si se o cerci?“

„Nu sciú, càci mi-am schimbatu parerea, si nu voiú a-o vedé.“

Dens'a va fi traindu in miseria, ér' d.-t'a acum fiendu avutu ai poté se-o ajutorezi.“

„Ba, càci facîndu eu ast'felu asiú devení suspiciosu; dens'a va traf si de acum cum a traitu pana acum.“

„Ce? d.-t'a nu voiesci a face nemicu pentru dens'a?“ se restí Pietro.

„Nu! Ea póte cá se fi moritu. Se lasamu a fi unu secretu sórtea ei. Eu voiú plecá la Dunholm, acolo voiú a traf ferice; voiú implé cas'a de ospeti si inca póte cá se facu o partida buna. Ce fericire pentru mine cá-ci mi-a moritu soçi'a!“

„Dar'“ disè Pietro, „vei chiamá la d.-t'a pre d.-siór'a fiic'a d.-t'ale din Malt'a?“

Noulu lordu fací o misiccare rapede. Acestu nume i atinse o rana vindecata. „Nu! nu o voiú aduce in Angli'a càci me-ar' incomodá si mi-ar' ruiná aspiratiunile!“

Pietro pachetá vestmentele cele noue a noului lordu pentru a plecá la Dunholm. Elu cugetá in sine: „eu 'mi voiú faurí noroculu déca mai traiesce fiic'a fetei lui Marcham. Ea póte e servitóre si nu se va casatorí cu vre-unu nobilu, eu voiú cercá-o si o voiú luá in casatoria, càci ea este credea mai aprópe d.-lui meu si cu tempulu voiú fi avutu.“

(Va urmá.)

P. J. Grapini.

Din Bucovin'a.

(Urmare.)

In numerulu 12 alu „Observatoriului se dice—dupa cumu amu amentitu, cumca „se ascépta dela preotii bucovineni, ce se afla in esceptiune laudabila, cá se se unéscu mai strinsu in simtiemintele si ideile nationale si se combine mijlócele, cumu aru iniuri in modu eficace asupra grosului colegiloru, cá se-i întórca la viétia nationala si se-i face a se interesá si-a li pasá de totu ce é romanescu.“

Déca o maica are mai multi fii, si déca ace'a maica se afla greu bolnava pe patulu suferintieloru, atunci fii, simtiescu durere pentru sórtea aceleia, ce i-a nascutu, crescutu si alaptatu la sinulu seu, au datorinti'a morala de-a alergá si-a asudá cu totii pentru salutea mamei loru.

Da! preotii bucovineni romani, ce se afla „in esceptiune laudabila,“ se se unéscu mai strinsu in simtiemintele si ideile nationale, càci „in unire é potere.“ Dara dela combinarea mijlóceloru — ce numai se potu cugetá — in scopulu desceptarii tuturor fratiloru bucovineni la o viétia nationalu-romanéscu mai de dómne-ajuta pe cei din „esceptiune laudabila“ nici Dumnedieu nu-i dispensédia. Toti au datorinti'a — atatu solidaru su flamur'a unirii câtu si fie-care pentru sine — se lucre, se lucre si éru se lucre in scopulu cestiunatu. Càci déca cei din „esceptiune laudabila“ se credu a fi chiamati, atunci se cautè se fie si alesí, cá nu cumva se se face partasi de cuvintele scripturei: „Multi suntu chiamati, dara pucini

alesi! Fundamentul inse pe care unu omu in tempulu de fația pôte se-si cladésca titul'a onorifica de „alesu“ este „lucrulu neobositu.“ Dreptu că alu „ideei“ este triumfulu. Inse de-aru simți unu omu in anim'a s'a entusiasmulu celu mai inflacaratu pentru-o idee marétia si de-aru tuná vócea sa panegirica in favorulu acestei ideii incatu se patrunda si urechile surdiloru, de nu va aplicá elu vre-o putere necesara pentru realizarea ideii in fapta, de nu va urmari elu ace'a idee cu perseverantia si cu sacrificii de totu feliulu, entusiasmulu piere pentru alte animi in momentul ivirii si tunetulu se perde in desiertu. „Credinti'a fara de fapte este mórtá.“ Ide'a fara de fapte, fara perseverantia si sacrificii este asisiderea mórtá.

La „esceptiune laudabila“ s'aru poté numerá pôte si acei preoti bucovineni, ce apartienu cá membri unicu-lui institutu de cultura nationala in tíera, adeca „societati pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a.“ S'aru asceptá asiá dara cá celu pucinu acestia se fia uniti mai strinsu in simtiemintele si ideile nationale. Dara unde-i legatur'a, ce i-aru poté tiené astfelii uniti?....

Odata pe anu numai intrunesce „societatea“ pe membrii sei la *adunarea generala*. Atunci'a preotii ce suntu membri si vinu din departare de prin tíera pôte cá se si insufletiescu de cele audite si vorbite aice; dara indatate se inprascie pe la parochille loru, grigiele casei, familiei si economiei inunda in decursulu intregulu anu ori si ce cugetare la „interesele nationale“ si astfelii insufletirea remane numai insufletire repetita din anu in anu la „adunarea generala“, pentru cá pe cátu de momentanu vine asiá se si tréca si deci din ea totusi nimicu se nu s'aléga.

Pana cându a existatu organulu „Fóia societati“, a existatu incatva si legatur'a unirii intre membrii sei. Asta-di societatea si intrég'a Bucovina n'au neci unu organu de publicitate romanescu, lipsesce deci si-o unire mai strinsa intre membrii societati — pentru cá nimica nu-i pôte uní in idei si simtieminte pe membrii inprasciati ai unei societati, decatu unulu si acelasu organu nationalu, pe care aru trebui se-lu tiena toti si se 'si apere 'n elu interesele loru nationale. — „A simti si-a cugetá romanesc ne invétia numai press'a romanésca“ — dice undeva decanulu diaristiceii nóstre G. Baritiu. —

Ba inca ce? Mai ca m'asiu remasi, ca la multi membri de-ai „societati bucovinene“ „Fóia“ de odata este asta-di inlocuita prin cine scie ce diarie nemtiesci, despre cari totu Baritiu dice undeva: „Diarele mari nemtiesci nu representa nici disvólta viétia nóstra nationala si eclesiastica, literaria si nationalu economica, ci mai vertosu o innéca.“

Déca se ne intrebamu: Déca óre intréga Bucovin'a n'are nici unu organu de publicitate romanescu, suntu romanii bucovineni dejá perduti? Nu mai potú ei ceti nici o fóia romanésca? In loculu „Fóiei societati“ nu-i mai pôte uní altu organu nationalu pe membri sei? Dara „societatea“ si 'ntrég'a Bucovina nu mai suntu in stare de-a edá vre-o fóia romanésca, mare lucru-arú fi se apeledie unu membru de-a „societati“ — cu ocasiunea tienerii unei „adunari generale“ la inimele tuturor membriloru de fația cá se se unésca toti prin legatur'a unui organu romanescu din Roman'a séu Transilvania? Catu de frumosu arú fi spre exemplu, cându s'aru obligá toti membrii „societati bucovinene“ se tiena „Observatoriulu“ — acea sentenela, ce pórtá atata grigia de sórtea romaniloru din tóte partile. — Catu de frumosu

aru fi, cându toti membrii „societati“ s'aru obligá se apere interesele nationale si interesele unicei „societati“ — dela care se mai pôte sperá ceva — in vr'o fóia nationala, pe care-arú trebui se-o tiena toti. — Realizarea ideii asia dara — cá adeca membrii „societati“ la proxim'a „adunare generala“ se se unésca prin unu diariu romanescu, in care se se oblige a apará interesele „societati“ si „interesele national-romanesci“ din Bucovina'a indecomonu — o credu de salutara, o credu de-unu bunu pasiu de inaintare „in totu ce é alu nostru.“

„Nu sciu pentru ce inim'a mi palpita cu violentia, pentru ce snfletulu mi se misica cându cugetu la femeia romana?”

Ce-i datorescu eu? Viétia!

Ce-a facutu ea? a salvatu Romanismulu!

Femeia romana este o aparentia rara, e mai multu decâtu o femeia. Anim'a ei é unu tesauru nesecatu de amoru, de abnegatiune, de curagiu si devotamentu, gur'a ei de canta, de vorbesce ori de saruta, contine numai melodie, elocintia si dulcétia. Déca arú poté vorbi bravii lui Michaiu, alui Stefanu, Hori'a si Jancu, ni-arú spuné cá femeia li-a datu sarutul de eroi.¹⁾

O umbre maretie ale trecutulu nostru: Elena — mama alui Stefanu, regin'a mameloru, — Flóre, démna consórté a lui Mihaiu, Rucsandra, fíica eroica a lui Vasili Lupulu — unde sunteti, de nu ve aretati celu puçinu in visu nepóteloru vóstre bucovinene, cá se vedeti cátu de departe 'su ele de voi, cátu de desfigurate-su capitele si inimele loru, si ast'feliu vediendu-le se le deplangeti?

Deplorabila romana bucovinéna!

Tu ti-ai pierdutu moscenirea, souvenirile t'ale 'su inecate, intrég'a fia fíintia-i strinsa 'n clescele codatuluí fratu, schií tei vedu prin brile infunecátore, mersulu tei schimositu te amenintia cu caricatur'a lui Tersite. Mangae-te irse, ca tu nu esti caus'a starii la care ai ajunsu! Asupr'a sortiei t'ale au se dee respundere aceia cari punendu-ti retiele pe mani si picióre — te-au trasu dupa ei fora voia t'a. — Séu dóra voi cei din „esceptiune laudabila“ tienut'a-ti vre-odata sfatu cu anim'a vóstra, cá se deschideti si femeiloru calea spre „esceptiune laudabila“? Redicatu-v'ati vre-odata vócea vóstra pentru infintiarea unui institutu nationalu in tíera, in care fetitiile vóstre ar' trebui se se crésca romanescé?...

„Cea mai buna educatória a copilei este mam'a. Pana la etatea de 10 ani copil'a va fi educata in casa. Dela etatea de 10 ani in susu va fi data intr'unu institutu de educatiune. (Preotii si 'ndecomunu romanii bucovineni la ce institute de educatiune dau fíicele loru?... la institute straine!) Institutele straine suntu fatale pentru romane. Junele romane trebuie crescute in amorulu patriei, in cultulu nationalitatiei si alu mandriei nationale.

Acolo unde mamele crescú copii in amorulu patriei si libertatiei, unde fetele sciu sacrificá coron'a de mirésa pe altariulu patriei, unde matrónele asemenea mareloru femei romane si grece imbraciosiédia copii ce revinu dela lupta victoriosi si respingu pe celu lasiu, acolo tirani'a nu va domni, ci va inflori libertatea adumbrita de anim'a femeii²⁾.

De-ati cugetatu voi bucovineniloru „din esceptiune laudabila“ la infintiarea unui institutu de crescere pentru fetitie in tíer'a nóstra, fia spre glori'a cugetariiloru vóstre; iara de n'ati cugetatu, ascultati cu multa luare amente cum ve predica „Observatoriulu“ nru 18 a. c.

¹⁾ Doruri si sperantie de Dr. I. C. Dragescu, Turinu 1871 pag. 36.

²⁾ „Doruri si sperantie“ pag. 72.

„Barbati romani! Prea suntemu egoisti ori-candu e vorb'a de educatiune si invetiatura mai multa pentru ficele nóstre. Cativa barbati romani locuitori in Clusiu, inspirati de ide'a sublima si salutaria de a inaltia pe femeia la rangulu convenitu ei alaturea cu noi, atatu dupa legile naturei catu si dupa a evangheliei si totu-odata in interesulu nostru strictu nationalu, asuda si muncescu de cativa ani la infintiarea unui fondu pentru o scóla romanésca de fetitie acolo in locu; dara candu vedi miculu capitalu adunatu pana acuma i-ti vine se-ti pui ochii in pamentu. Noi nu vomu fi aceia, carii se ceremu cumva inmultirea femeiloru „filosófe,” numite la anglia si la germani Blaustrumpf, care sara bucatele de cate dóne si trei ori, 'ti punu pe mésa carnea neférta séu friptur'a arsa serumu, salat'a nespalata, pretindemu inse cu tóta perseveranti'a, cá se ne crescemu femei, care se fia cum dice poporulu, si de ruga si de fuga, si de mama si de dama, se se inverta cu chiaile de bréu in bucatarie si camara, cá si in salóne impregiuuru de óspeti, se scie comandá in sfer'a activitatiei loru femeiesci si se póta apretia vocatiunea barbatiloru trecuti prin cursuri seolastice de câte 10—15 ani, ajunsi apoi in positiuni sociali, in care cea mai infricosiaa pedépsa ce i-s'ar' poté dictá pentru tóte pecatele tineretiloru s'ale ar' fi, cá se traga dupa sine pe câte o consórtá, care se sté cá o muta tocm'a in societatile cele mai alese in care este chiamatu a functioná séu a se presentá barbatu-seu; cáci apoi in casuri de acestea se nu ne miramu, déca unii tineri 'si cauta soçii din alte natiuni, precum nu avemu dreptu se ne miramu, déca ficele nóstre tremura de fric'a unoru petitori trecuti prin scóle, dara badarani si brutali in portarile loru.

Alterius sic altera poscit opem res et conjurat amice.

Se nu ne mai ocupamu numai cá diletanti de crescerea femeiloru nóstre, cá se nu platimu odata cu viéti'a nóstra nationala egoismulu nostru. Din câte fonduri de-ale cleruriloru de ambele confessiuni s'au publicatu de cativa ani incóce, amu potutu vedé cu totii, ca ni sta fórte reu a ne totu vaierá, séu cum dice asia de nimeritu episcopulu Popasu, a ne „milogi“ la tóta lumea, totu numai de seracia. Déca clerurile nu dispunu inca de capitaluri cu diecile si cu sutele de milióne, au inse deja cu milionulu si cu sutele de mii, numai dóue diecese suntu serace. Celelalte potu se-si impartia veniturile asia, in catu se sustiena in fia-care diecesa celu puçinu câte o scóla confessionalá centrala de fetitie, de câte 5—7 clase, peste acést'a *fia-care metropolia se aiba cate o scóla pedagogica buna pentru fetisióne* care dorescu a imbraciosia frumós'a, de si spinós'a vocatiune de docenta, de professóra. Cautáti la escelentele progresu facutu in Romani'a cu scólele pedagogice de fetitie. Plina e tiér'a de professóre, dintre care mai multe se casatorescu totu cu professori si asiá intre impregiurari anumite ale viétii, barbatulu póte suplení pe femeie, déca nu esista si o a dóu'a si o a treia collega cá se o suplinésca.

Pana candu acést'a scóla saracutia de fetitie in Sibiiu? Si pana candu Oradea va mai acceptá inmultirea fondului inceputu din colecte inainte cu vre-o 10 ani pentru infintiarea unei scóle romanesci de fetitie? Éra din fondurile de milióne ale besericei greco-orientale din Bueovin'a se nu mai ajunga nici odata câte'vea mii pentru o buna scóla romanésca de fetitie? ...

(Va urmá.)

M.

Societatea actiunara franco-ungara de Assecuratiune

care dispune de unu capitalu fundationalu de

➔ 20 millióne de franci in auru ➔

primesce assecuratiuni pre lángra pretiurile cele mai moderate:

1. contr'a daunelor de focu si trasnetu;
2. contr'a daunelor din grindina
3. contr'a daunelor de transportu; — si
4. assecuratiuni de capitale pe viéti'a omului intru tote modalitatile.

Subscris'a Agentura principala a societatiei — in apropiarea tempului de assecuratiune contr'a daunelor de grindina — atrage atentiunea p. t. publicu assecuratoriú cu deosebire asupr'a impregiurarei ca numit'a societate din pretiulu ordinariú de assecuratiune contr'a daunelor de grindina

1. la assecuratiune de papusioiu (cucuruzu, malaiu) si de plante spicóse precum si de ori ce plante comerciale **da unu scadiementu de 50 %;**
2. ér' la assecuratiuni de tutunu (tabacu, dohanu) si vinia **scadiementu de 20 %.**

Agentur'a principala din Clusiu.

Assecuratiunile de totu soiulu se primescu la Agentur'a din Gherl'a prin d-lu

NYEGRUTZ JENÓ.

